

Pohorelský hlásnik 2010/3

informačné noviny Obce Pohorelá; ročník VI.; MAREC 2010; - ZADARMO -

STRETNUTIE JUBILANTOV

sa uskutočnilo v Pohorelej dňa 13. februára 2010. Pohoreľčanov a pohorelských rodákov, ktorí sa narodili v roku 1959 a ktorí strávili detstvo i školské roky v Pohorelej, privítal slávnostným príhovorom v obradnej sieni Obecného úradu v Pohorelej starosta obce. Piesňami a slovami básnika pozdravili jubilantov i členky Zboru pre občianske záležitosti Človek človeku pri Obecnom úrade v Pohorelej. Pamiatkou na toto stretnutie zostane okrem spoločných stretnutí i zápis v Pamätnej knihe Obce Pohorelá. -j.p-

OBECNÁ KNIŽNICA

Knižnica sa nachádza v priestoroch bývalých detských jasí vo viacúčelovej budove „na Sihle“. Otvorená je v pondelok od 12:30 hod. do 15:30 hod. a v stredu od 13:30 do 16:30 hod..

V súčasnosti má naša knižnica pre čitateľov k dispozícii 6587 knižničných jednotiek (pre dospelých 973 odbornej a 3191 krásnej literatúry, pre deti 198 odbornej a 2225 krásnej literatúry). V roku 2009 využilo služby obecnej knižnice 120 čitateľov (z toho 56 čitateľov do 15 rokov). Celkovo bolo výpožičiek 2711 (dospelí 173 odbornej a 760 krásnej literatúry, deti 185 odbornej a 1593 krásnej literatúry).

Odradiť pred návštevou obecnej knižnici by nikoho nemalo ani symbolické zápisné – dospelí 1 € za rok a deti 0,33 €.

Marec – mesiac knihy je výhodný aj pre všetkých, ktorí z nejakých dôvodov pozabudli do obecnej knižnice včas vrátiť vypožičané knihy. Všetky sankcie za omeškanie im budú totiž odpustené, ak vypožičané knihy vrátia do konca marca.

Hospodárenie Urbárskeho a pasienkového pozemkového spoločenstva Pohorelá

UaPPS Pohorelá bolo založené dňa 6.12.1992. V súčasnosti obhospodaruje porasty na lesných pozemkoch o rozlohe 704,90 ha (z toho 145,47 ha v Chránenej krajinskej oblasti NAPANT – PPS a 559,43 ha v Chránenej krajinskej oblasti Muránska planina – UPS).

Spoločenstvo pracuje na základe Lesného hospodárskeho plánu spracovaného na obdobie 10 rokov. Aktuálny PHP je platný na roky 2004 až 2013 s nasledovným priebehom plnenia:

ukazovateľ	plán na 10 r.	skutočnosť za 6 r.	podiel plnenia	poznámka
Ťažba drevnej hmoty	22.175 m ³	18.089 m ³	81,57 %	záväzný ukazovateľ
Zalesňovanie	42,32 ha	37,57 ha	88,78 %	
Prerezávky	58,36 ha	30,32 ha	51,95 %	
Náklady za 6 r.	15.000 tis. Sk	20.481 tis. Sk		
Tržby za 6 r.	19.437 tis. Sk	24.933 tis. Sk		
Zisk za 6 r.	4.437 tis. Sk	4.452 tis. Sk		
Vyplatené podiely	-	3.794 tis. Sk	15,22% z tržieb	

Ján Lakanda
predsaeda UaPPS

PODUJATIA V OBCI POHORELÁ

APRÍL

**3.4. Veľkonočný turnaj
v RAPID ŠACHU**
(ŠK Orlova, J.Kanoš)

C e l o r o č n e:

Nácviky a tréningy v telocvični:

Streda 14:30 – 17:00
TANEČNÁ ŠKOLA J.Fábera - deti
(0911218459)

Streda 17:00 – 19:30
TANEČNÁ ŠKOLA J.Fábera -dospelí
(0911218459)

Utorok 14:30 – 15:15
DFS MLADOSŤ – mladší žiaci
(Mgr.M.Huňová)

Štvrtok 14:30 – 15:15
DFS MLADOSŤ – starší žiaci
(Mgr.G.Kanošová)

Piatok 20:00 – 21:30
Folklorná skupina Kráľova hoľa
(Mgr.K.Zibriková)

Piatok 16:00 – 18:00
NOHEJBAL - tréning
(L.Lihan)

Piatok 18:00 – 20:00
VOLEJBAL - tréning
(P.Pletka, J.Tlučák)

Štvrtok 15:30 – 18:00
STOLNÝ TENIS – tréning - deti
(Ing.M.Ridzoň)

Utorok 15:30-17:00 a Piatok 14:30 – 16:00
FUTBAL – tréning - žiaci
(Mgr.J.Sajša)

Pondelok 18:00-19:00 a Štvrtok 19:00 – 20:00
AEROBIK
(J.Zibriková)

Folklorná skupina Kráľova hoľa má za sebou ďalší úspešný rok

Svojím krásnym spevom, hudbou a temperamentným tancom potešila nejedného diváka. Kráľova hoľa robí svojej obci dobré meno všade tam, kde sa predstaví. V roku 2009 absolvovala niekoľko úspešných vystúpení – Horehronské dni spevu a tanca v susednej Heľpe, mužská spevácka skupina zaspievala na dni otvorených dverí v Prezidentskom paláci aj prezidentovi SR, vystúpila na oslavách SNP v Telgárte, folklórnych festivaloch v Nemeckej, v Očovej, v Pohorelej. Reprezentovala Horehronie na Dni vidieka v NR SR. Speváci nás úspešne reprezentovali na súťažiach v Brezne a v Telgárte.

Touto cestou by sme sa chceli poďakovať všetkým za pomoc a podporu (i finančnú): Banskobystrickému samosprávnemu kraju, Obecnému úradu v Pohorelej, OZ OPORA Pohorelá, a hlavne všetkým členom, za ich čas, chuť a snahu zachovávať, rozvíjať a podávať ďalej dedičstvo našich starých otcov a materí.

-Marianna Gandžalová-

Foto: P.Brenčíč

*Fašiangy, Turíce, Veľká noc príde, kto nemá kožúška, zima mu bude.
Ja nemám, ja nemám, len sa tak trasiem, dajte mi slaninky, nech sa vypasím.
Fašiang sa kráti, je to bieda, utorok zastaviť sa nedá.
Spolu s ozvenou plnou jasú, muzika pochováva basu...
Prichádza popolcová streda!*

Takto rozdávali deti materskej školy dobrú náladu 16. februára 2010 aj svojim kamarátom školákom. Promenáda v maskách sa im aj tento rok vydarila. - Dagmar Krupová -

ZBER ELEKTROODPADU

sa uskutoční: **v utorok 13.4. v Pohorelskej Maši, v stredu 14.4. v Pohorelej – nižný koniec (od školy dole) a vo štvrtok 15.4. v Pohorelej – vyšný koniec (od školy hore).** Elektroodpad sa bude odvázať traktorom v dopoludňajších hodinách – pracovníci vynesú elektroodpad zo dvorov aj domov, len je ho potrebné nahlásiť na obecný úrad.

Čo to je?	Veľké a malé domáce spotrebiče, telekomunikačné zariadenia, spotrebná elektronika, svetelné zdroje, elektronické nástroje a náradie, zdravotnícke prístroje, elektrické automaty, počítače
Čo je veľmi dôležité?	Aby bol elektroodpad kompletný a neporušený, nezobratý

V tom istom čase bude aj zber autobaterií

ZBER OPOTREBOVANÝCH PNEUMATÍK SA USKUTOČNÍ 20.-22. APRÍLA

V mesiaci APRÍL 2010 budú v našej obci dočasne pristavené veľkoobjemové kontajnery na komunálny odpad

Kontajnery budú pristavované postupne na týchto miestach:

od 6.4. do 14.4. - na hornom konci ulice Orlovej (na Hrabľoch), na hornom konci ulice Partizánskej, na dolnom konci ulice Partizánskej, na ulici Orlovej pri kinosále, na konci ulice Jánošíkovej „pri Kyslej“, na ul. Jánošíkovej, na „Gálikovom vršku“

od 15.4. do 22.4. - v Pohorelskej Maši, na konci ulice M.R.Štefánika („Na vrchu“), na konci ulice Novej, na „Sihle“ pri asfaltovom ihrisku, na hornom začiatku ulice Clementisovej, za Váškom (pri čísle domu 230),

od 23.4. do 30.4. - na ulici Clementisovej pri COOP Jednote, na ulici Clementisovej pri čísle domu 798, na ulici Kpt.Nálepku na odbočke ku PD, na križovatke ulíc Kpt.Nálepku a Hviezdoslavovej, na dolnom začiatku ulice Kp.Nálepku, na ulici Za Hronom

Rozpis je orientačný - o pristavení kontajnerov budeme informovať aj miestnym rozhlasom.

Kontajnerov je dostatočný počet, zber do veľkoobjemových kontajnerov sa robí pravidelne na jar a na jeseň – využite ich a nevyvážajte odpad do prírody!

Veľkoobjemové kontajnery sú určené na zber objemného domového komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu. Do týchto kontajnerov sa nesmie dávať konáre, trávu, zeminu, elektronické spotrebiče ani nebezpečný odpad.

Do kontajnerov nepatrí ani odpad zo stavebných a výkopových prác – na vývoz takéhoto odpadu si musí objednať kontajner každý stavebník individuálne. Napr. u p.M.Babeľu, Heľpa (tel. 0905562681) alebo u fi. Brantner Gemer s.r.o. (0902987688).

Súčasťou 45. ročníka Horehronských dní spevu a tanca v dňoch 25.-27. júna 2010 bude aj prezentácia tradícií obce Pohorelá. Touto cestou hľadáme ľudových remeselníkov ochotných spolupracovať a predviesť svoju prácu a svoje výrobky. Kontaktujte prosím Obecný úrad v Pohorelej – p. M.Gandžalová osobne alebo telefonicky 048/6196102.

SAMI ROZHODNITE, KTO POTREBUJE VAŠE DANE

Ešte stále môžete venovať 2% z dane z príjmov

O Vaše dane sa tento rok v našej obci uchádzajú:

- Hokejový klub POHORELÁ,**
Kpt. Nálepku 93, 976 69 Pohorelá, IČO: 45026483
- Občianske združenie OPORA Pohorelá,**
Kpt. Nálepku 291, 976 69 Pohorelá, IČO: 37891324
- Občianske združenie PLŤ,**
Pohorelská Maša 84, 976 69 Pohorelá, IČO: 37824856
- Rodičovské združenie pri základnej škole Pohorelá,**
Kpt. Nálepku 852, 976 69 Pohorelá, IČO: 37950835
- Slovenský kosecký spolok,**
Jesenského 126, 976 69 Pohorelá, IČO: 45025118
- Šachový klub Orlová Pohorelá,**
Za Vášok 228, 976 69 Pohorelá, IČO: 45017964
- Telovýchovná jednota Mladosť Pohorelá,**
Pohorelá, 976 69 Pohorelá, IČO: 17060711

SPOLUPRÁCA S NADÁCIOU F.A.HAYEKA

Obec Pohorelá v spolupráci s Nadáciou F.A.Hayeka Bratislava a ZMOS realizuje projekt s názvom „Programové rozpočtovanie – základný predpoklad pre život vidieckych sídiel v 21. storočí“. Obec Pohorelá sa stane znalostným centrom pre ostatné obce na Slovensku pre proces zostavovania programového rozpočtu.

Do tohto projektu bola Obec Pohorelá ako vzorová vybratá spolu s ďalšími 39-timi obcami z celého Slovenska. Projekt je financovaný zo zdrojov Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu SR.

Zopár zaujímavostí z evidencie obyvateľstva

Priemerný vek obyvateľov Pohorelej je 42 rokov. Najstarší obyvateľ Jozef Baksa má 92 rokov.

Obyvateľstvo Pohorelej podľa veku:

	ŽENY	MUŽI	SPOLU
do 6 r.	40	55	95
6-15 r.	74	90	164
15-18 r.	36	44	80
18-80 r.	1063	904	1967
nad 80 r.	64	24	88

V súčasnosti najrozšírenejšie priezviská v Pohorelej (nad 50 nositeľov mena):
Pompura/Pompurová 93x
Syč/Syčová 83x
Vojtko/Vojtková 62x
Janoška/Janošková 59x
Siman/Simanová 58x
Baksa/Baksová 52x

V súčasnosti najrozšírenejšie mená v Pohorelej (nad 50 nositeľov mena):
Anna 228 Ján 264
Mária 225 Jozef 157
Jana/Janka 66 Matej 58
Milan 57

MEMORIÁL POHORELSKÝCH RUBÁROV

V Pohorelej spomínali na obeť lavínového nešťastia dodnes jedinečným spôsobom. V Dolnej Lehote v Kulichovej doline pochovala masa snehu v roku 1956 osem rubárov z Pohorelej a Telgártu a ich kuchárku.

Obecný úrad v Pohorelej v spolupráci s občianskym združením OPORA Pohorelá, volejbalovým spolkom GAD Pohorelá, š.p. Lesy SR a Urbárske a pasienkové spoločenstvo Pohorelá si pamiatku obetí uctili najskôr pietnym aktom. Potom prešli do telocvične, kde rozohrali nohejbalový turnaj - memoriál pohorelských rubárov. Bol to zároveň 16. ročník majstrovstiev Pohorelej v nohejbale trojčlenných družstiev. Tento rok sa do súbojov pustilo šesť mužstiev systémom každý s každým. Pohorelci si zrejme povedali, že budú dobrí hostitelia a doprajú vavriny víťazstva svojim hosťom. „Predsa je to nejaká spomienka a česť vzdať pamiatku týmto pohorelským rubárom a zároveň je to pekný záväzok zorganizovať takýto turnaj aj na budúci rok. Čo sa týka dnešnej hry, hrá sa nám dobre a ťažko zároveň. Pozvali sme si ťažkých súperov. Snažíme sa, ale sú lepší ako my. Možno nám chýbalo aj šťastie,“ povedal hlavný rozhodca Ľubo Lihan. Najlepším mužstvom memoriálu pohorelských rubárov sa napokon stal **SPORTSERVICE MARTIN** (Miroslav Kováč, Karol Serdel, Radomír Štipala). Druhá priečka patrí tímu **MIHŇÁK** z Heľpy (Mikuláš Kukuľa, Ján Mak, Cyril Mihňák, Michal Skladaný). Tam putovala aj cena za tretiu priečku. Odniesol si ju tím **OBK** (Ján Felej, Pavol Oravkin, Michal Skladaný st., Pavol Skladaný). Zemiakovú medailu dostali pohorelskí **LEŠníci** (Ľubo Lihan, Ján Tlučák, Ján Vernársky, Jozef Kalman), piata priečka sa ušla nohejbalistom **HRONSTAVU** Brezno (Michal Baránek, Ján Škvarka, Jozef Tokár) a šiesty skončili domáci z tímu **ČOJAVIEM** (Marek Buvala, Vlado Gandžala, Martin Malecký, Jozef Šajša).

- Ján Siman -
Foto: P. Brenčič

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

JUBILANTI

- 91 rokov
18.3. Jozefína Melková, Partizánska 559
- 89 rokov
31.3. Mária Kanošová, Jánošíkova 434
- 85 rokov
26.3. Františka Kuklicová, Partizánska 531
- 80 rokov
5.3. Ján Pompura, Kpt.Nálepku 295
8.3. Ján Haluška, Za Vášok 230
26.3. Anna Veronika Kybová, Kpt.Nál. 143
- 75 rokov
17.3. Rudolf Vašíček, Poh.Maša 13
19.3. Mária Latináková, Kpt.Nálepku 251
20.3. Štefan Matula, Poh.Maša 8
- 70 rokov
30.3. Mária Poláková, Hviezdoslavova 63
- 65 rokov
2.3. Jozef Tajboš, Partizánska 523
12.3. Rudolf Mecko, Jesenského 118
15.3. Matej Krnáč, Orlová 612
- 60 rokov
3.3. Jozef Kriváň, Clementisova 756
11.3. Blažena Pompurová, Clement. 750
18.3. Margita Bialiková, Kpt.Nálepku 164
21.3. Marta Rašiová, Nová 320
24.3. Jozef Bodnár, Clementisova 729

ZOMRELÍ

- Margita Gábrišová, Poh.Maša 57
(* 19.2.1986 - † 9.2.2010)
- Viktor Barančok, Poh.Maša 82
(* 9.8.1924 - † 23.2.2010)

Krásne životné jubileum v týchto dňoch slávi p. Blažena Pompurová, ktorá ešte donedávna ako členka Zboru pre občianske záležitosti sama bola gratulantom mnohým pohoreľčanom a rodákom z Pohorelej. Ako dlhoročná matrikárika na Obecnom úrade v Pohorelej sa stretávala so všetkými našimi občanmi doslova od kolisky až po hrob pri všetkých dôležitých životných situáciách.

Prajeme všetko najlepšie!

Významného uznania sa dostalo pohoreľčanovi, bohužiaľ už nebohému hercovi, scenáristovi a autorovi divadelných hier Štefanovi Kršňákovi.

Jeho divadelnú hru – situačnú komédiu „S brokovnicou na manžela“ uvedie na svojich doskách jedno z najstarších bratislavských divadiel – Divadlo Aréna. Pod režijným vedením Romana Poláka sa v hre predstavia Zuzana Kronerová, Miroslav Noga, Petra Vajdová, Juraj Kemka, Ľubomír Bukový. Premiéra divadelnej hry je naplánovaná na 11. apríla 2010. Táto Kršňákova hra takmer 30 rokov po jej napísaní - stále uvádzaná slovenskými ochotníkmi - bude teraz vôbec po prvý raz uvedená na profesionálnom javisku. -j.p.-

Gejza Horák: POHORELÁ – dedina pod Orlovou (1939-1943)- VEĽKÁ NOC

Ako všade inde i v Pohorelej radi na Veľkú noc šunku - šoldru. Varia ju na Veľký piatok. Masnú vodu, v ktorej sa varila šunka, gazdiné odkladajú do pohárika a užívajú proti hadom, pľuhavcom. Žena chodia v lete na lesné ovocie, nuž stretávajú sa často s hadmi. Natierajú si nohy veľkopiatočnou masťou vodou, aby boli chránené proti hadiemu jedu. I rožný statok a ovce, ktoré sa pasú na skalnatých stráňach, sú vystavené hadiemu nebezpečenstvu. - Gazdiná pamätá i na to; veď tohto preventívneho lieku je dosť. Natrie masťou vodou ratice kráv a volov, ratičky oviec, vemená kráv a „škurlaťiki“ oviec. Svedomie je na pokoji... Masť vyvarená z veľkonočnej šunky sa používa i na mastenie mladého lanu, aby vraj vlákna boli hladučké ako masť.

Ak na Veľký piatok prší, treba sa obávať suchého roka: „Veľki piatôk dōždžbvy, robi ročôk žyžňivy“.

Na vzkriesenie - ako na všetky slávnostné sviatky, pri kostole strieľajú z mažiarov. Čím sa viac strieľa, tým väčší sviatok alebo naopak.

Vo Veľkonočnú nedeľu ráno praží gazdiná telacinu, alebo mäso z baránka. Keď je mäso upražené, rozbije naň vajcia a je z toho praženica s mladým mäskom. Domáci majú rannú pochúťku.

Veľkonočný pondelok je dňom mužského pokolenia, ktoré najlepšie reprezentujú parobci. Doktorí, aby nič nezameškali, začnú konať svoju povinnosť hneď po polnoci. Vedrá idú z ruky do ruky. Dievča je chůda premočené až do kosti. Doktorí a veru väčšina z nich sa neuspokojí s vedrom. Parobci zavedú dievča k potoku a tam ho do milej chuti vyoblievajú. Ak sa dievka priveľmi bráni, postarajú sa o ňu dôkladnejšie. - Vhodia ju, nebožiatko, do potoka a keď sa im ešte vidí málo zamočené, použijú aj vedrá. Dakedy sa aj parobkom dostane „sťeblo“ čerstvej vody. Ak je dievča šikovné, s jedným si poradí. - Veď keby chodili po jednom, to by sa dievky tak nebáli, ale chodia celé skupiny a proti mnohým je aj šikovná bezradná... Mamičky skrývajú menšie dievčence do „ginca“ (suda) a prikryvajú ich riečicou. - Mat' vyhovie dievčatu: skryje ho a chlapcom tajne ukáže, kde ho majú hľadať; nenahnevajú sa teda ani oni. - Napokon aj cez riečicu sa dá poriadne obliať. Po oblievačke musia dievčence a matere parobkov dôkladne pohostiť - poučiť. Starostlivo ponúkajú najmä toho, z ktorého by radi mali zatať.

Veľkonočná oblievačka pod starou farou, pred r. 1950

„Puzički“ (bahniatka) svätené na Kvetnú nedeľu, chránia domy proti zhubnému účinku blesku. Proti hromu používajú aj halúžky z liesky. Ludová legenda vraví, že Panna Mária sa raz za búrky skryla s Ježiškom pod liesku. Preto vraj do liesky nikdy hrom neudrie.

Zobecnnej kroniky:

(pozn.: výpis záznamov z kroniky je bez gramatických a štylistických úprav)

Priemysel a obchod: V obci a to v osade Pohorelská Maša nachádza sa priemyselný závod Tatrasmalt u. p., kde sa vyrábajú kovové výrobky širokej spotreby ako obaly na termosky, detské hračky, registračné značky na motorky, rôzne nádoby a iné. Nachádza v ňom zamestnanie asi 300 občanov z okrajových obcí okresu Pohorelá až Švermovo.

Miestne hospodárstvo: Po zlikvidovaní súkromných remeselníkov bolo zriadené v tunajšej obci 18. 1. 1958 tzv. miestne hospodárstvo, podnik spravovaný priamo miestnym národným výborom, ktorý ma poskytovať obyvateľstvu rôzne služby. Zatiaľ v rámci miestneho hospodárenia je len jedna prevádzka a to stavebné stolárstvo s údržba. Táto prevádzka pôvodne patrila súkromnému stolárovi Jozefovi Vozárovi, potom ju prebrali komunálne služby mesta Brezna, neskoršie krajský podnik miestneho hospodárstva – drevo vo Zvolene. Od 18. 1. 1958 bola delimitovaná miestnemu národnému výboru v Pohorelej.

Ostatné prevádzky: V obci Pohorelá jestvuje tiež opravovňa koženej a gumenej obuvi, ktorá je prevádzkou Okresného priemyselného podniku Koža-guma-textil v B. Bystrici. Jediným pracovníkom tejto prevádzky je miestny občan Jozef Paroš. Je vybavená menšou mechanizáciou, má tzv. šalovací stroj na orašplovanie a čistenie obuvi. Mesačný obrat činí priemerne 2.500 Kčs.

Okrem toho v roku 1960 pracovali v tunajšej obci ešte traja súkromníci – obuvníci, ktorí vyrábali zväčša novú obuv a to vyšívané kapce a vybijané čižmy ako súčasti miestneho kroja. Cena vyšívaných kapcov je 300.- Kčs, vybijané čižmy stoja od 1000.- Kčs.

V roku 1960 bola zriadená v obci výroba zmrzliny, ktorú na základe dohody z MNV pripravuje a predáva súkromník, ktorý s tržby odvádza istú čiastku na účet MNV.

Výrobňa limonády a pekáreň, ktoré sú spomínané v záznamoch tejto kroniky z predchádzajúcich rokov, sú ďalej pravidelne v prevádzke. Podobne prevádzka ďalej svoju činnosť i ľudové družstvo vyrábajúce po domácky rôzne ozdobné a praktické tkaniny. Všetky ostatné súkromné živnosti – remeslá už zanikli.

Obchodná sieť v obci: V obci sú nasledovné družstevné predajne: 3 predajne s potravinami a zmiešaným tovarom, dva hostince, dve predajne mäsa, jedna predajňa textilu a jedna predajňa obuvi. V osade Pohorelská Maša je predajňa štátneho obchodu Zdroj s potravinami. Zásobovanie obyvateľstva sa stále zlepšuje i keď prísun niektorých tovarov do predajni je niekedy nepravidelný.